

215 . Vințu de Jos | Județ: Alba | Punct: Vila romană | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 8835.11

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate

Epoci: Epoca bronzului, Hallstatt, La Tène, Epoca romană timpurie

Tipuri sit: locuire, descoperire funerară

Categorii sit: Agricultură și subzistență, Domestic, Neatribuit

Autori: Doru Bogdan, Tudor Borșan, Marius Breazu, Mihaela Ciușescu, Mihai Gligor, Ian Haynes, Ionuț Maican, Paula Mazăre, Silvia Mustăța, Szilamér-Péter Pánczél, Iuliu Paul

Instituții: Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Institutul de Arheologie Sistemică, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Institutul de Arheologie Sistemică, Humboldt Universität Berlin, Germany, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Institutul de Arheologie Sistemică, University of London, UK, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Institutul de Arheologie Sistemică, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Institutul de Arheologie Sistemică, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Institutul de Arheologie Sistemică

Raport

Perimetrul în care s-au efectuat săpăturile unde se află Vila romană de la Vințu de Jos este localizat pe primul platou al Mureșului, în dreapta șoselei ce duce de la Alba Iulia la comuna Vințu de Jos, vis-à-vis de stația de pompare a gazului metan.

Săpăturile arheologice de la Vințu de Jos se înscriu într-un proiect mai amplu (Apulum Hinterland Project), lansat în urmă cu câțiva ani de către Birkbeck College din Londra și Univ. Alba Iulia. Acest proiect își propunea studierea zonei din vecinătatea orașelor romane, pentru a observa modul în care acest areal a fost locuit în diverse epoci istorice, de către diferite populații.

Vila romană de la Oarda de Jos a fost primul sit cercetat prin metodele magnetometriei și rezistivității electrice a solului, stabilindu-se astfel locația exactă a construcțiilor și forma lor probabilă. În luna august 2004, zona a fost săpată aproape integral¹. Continuarea firească a proiectului a fost studierea unei alte vile romane cu caracteristici relativ apropiate, pentru comparație. Situl de la Vințu de Jos a fost identificat cu ajutorul fotografiei aeriene², iar în campania 2005 o mare parte a acestuia a fost săpat și documentat.

Situl a fost semnalat în „Repertoriul Arheologic al Județului Alba”³, prin descoperiri Wietenberg, Noua, Hallstatt, de epocă dacică și romană, însă săpături nu au fost efectuate în zonă.

Cercetarea sitului prin intermediul unei săpături preventive s-a dovedit imperios necesară având în vedere faptul că era serios amenințat cu dispariția din cauza lucrărilor agricole mecanizate ce se desfășurau în zonă. Din acest motiv, s-a dezvelit o suprafață mare, care să ofere o imagine cât mai completă a vestigiilor de epoca romană (clădirea rectangulară), dar care să și încorporeze câteva locuințe semiîngropate pentru a putea fi datate pe baza materialului arheologic din interior și eventual înțeleasă relația cu vila din vecinătate.

Lucrările au început printr-o ridicare topografică complexă realizată de departamentul topografic al IAS Alba Iulia. În primul rând au fost marcate colțurile celor trei unități de cercetare de 20 x 30 m (Sp I), 10 x 12 m (Sp II) și respectiv 15 x 15 m (Sp III), ulterior întreaga suprafață ce urma a fi săpată fiind divizată cu un caroiaj de 5 x 5 m.

Pe lângă acestea, alte două caroiaje, mai largi, au fost trasate. Primul de 80 x 120 m, împărțit în pătrate cu latura de 20 m a fost așezat în zona din imediata apropiere a secțiunilor și a servit investigațiilor geofizice (rezistivitate electrică cu ajutorul unui aparat RM 15). Al doilea caroiaj de 1 x 1 km, împărțit în pătrate cu latura de 200 m, a avut rolul unui transect pe care s-a efectuat periegheza sistematică, în paralel cu săpăturile

arheologice. Lucrările topografice au fost realizate prin folosirea Sistemului GPS Leica 510 (realizarea rețelei de ridicare - procesarea și transcalculul datelor din sistemul WGS 84 în sistem de proiecție național Stereo 70, au fost realizate cu software-ul Leica Sky-Pro 2.1) și stația totală Leica TC302 (trasarea caroiajelor, a secțiunilor și măsurarea detaliilor planimetrice și nivelmetrice- în sistem de proiecție Stereo 70, pentru măsurătorile planimetrice și sistem de referință Marea Neagră 1975, pentru măsurătorile altimetrice). Datele culese în teren au fost descărcate în computer cu software-ul de specialitate Leica Survey Office. Raportarea punctelor, organizarea datelor spațiale pe straturi (group) și întocmirea planurilor s-a realizat cu softul ArcGIS Desktop 8.3, produs de ESRI.

Fotografia aeriană a scos la iveală o imagine destul de clară a situației din teren, putând fi identificată o clădire rectangulară, înconjurată de numeroase structuri ovoidale, ce păreau a fi bordeie. Întrebarea imperioasă la care se căutau lămuriri prin săpătura arheologică era dacă aceste complexe adâncite erau contemporane cu ceea ce părea a fi o villa rustica romană sau se datau în alte perioade.

Înlăturarea solului arabil din Sp I a scos la iveală clădirea rectangulară identificată pe fotografia aeriană. Aceasta măsoară 14 x 20 m (la exteriorul zidurilor) și era orientată cu latura mică înspre NV, către râul Mureș. Fundațiile zidurilor erau amplasate în șanțuri de aproximativ 0,40 m adâncime, fiind construite cu ajutorul unui strat gros de bolovani și pietriș de râu, pe care era așezată piatra legată cu mortar în tehnica opus incertum. În elevație, zidurile măsoară 0,80 m lățime și la exterior aveau aspectul unui opus quadratum legat cu mortar, în timp ce spațiul dintre cele două șiruri exterioare de piatră cioplită era umplut cu bolovani de râu și mortar. Acestea s-au păstrat doar pe înălțimea unui singur șir de pietre, restul fiind erodat de lucrările agricole. De asemenea, largi sectoare de zid au fost în mod evident înlăturate de locuitorii din zonă, prin săparea unor șanțuri ce serveau la recuperarea materialului de construcție.

La interior, zidul de E era prevăzut cu patru contraforturi rectangulare, iar cel de S era susținut de două astfel de structuri. Deși nu s-au păstrat până astăzi, este de presupus că și de-a lungul zidurilor de N și V erau astfel de elemente arhitectonice. Rolul acestora rămâne necunoscut, putând fi implicați în susținerea unei podele de lemn, sau având scopul de a spori rezistența zidurilor. Ambele interpretări prezintă probleme, prima variantă fiind greu de avansat în lipsa existenței unor elemente similare, care să susțină podeaua la mijlocul încăperii, iar în al doilea caz, contraforturile ar fi trebuit să fie plasate în exteriorul zidurilor. Nu este exclus ca aceste baze de zidărie să fi avut rolul de a susține niște semicoloane adosate zidurilor la interior.

Nivelul de călcare în interiorul clădirii a fost identificat prin faptul că solul era bătut, dar urme ale unor podele de lemn sau de lut nu s-au păstrat. Întregul edificiu a fost în mod cert acoperit cu tegulae și imbrices, un strat gros de astfel de materiale fiind documentat și excavat de pe întreaga suprafață.

La 70 m NE de prima suprafață, o a doua a fost deschisă pentru a putea fi studiate două locuințe semiîngropate și un posibil șanț, identificate inițial prin intermediul fotografiei aeriene. În colțul sudic al Sp II a fost excavat un șanț orientat E-V, care putea să fi avut rol defensiv sau de demarcare a unui teritoriu, dar nu este exclus să fi fost săpat pentru lucrări de drenaj.

Cele două bordeie (semibordeie) erau puțin adâncite sub nivelul de călcare și stâlpi de lemn rectangulari au fost folosiți la construcția suprastructurii. Interesant este materialul arheologic recuperat din interiorul acestora. Ceramică romană (inclusiv terra sigillata) a fost găsită alături de ceramică lucrată cu mâna. Pe lângă aceasta, în unul dintre bordeie s-au găsit și patru fibule romane, una de bronz și trei de fier. Este evident așadar că aceste locuințe au fost ocupate în perioada romană, probabil coexistând cu vila din apropiere. Specialiști în ceramică dacică au opinat însă că cioburile lucrate cu mâna sunt dacice și sunt de un tip care dispărește înainte de sfârșitul sec. I a.Chr.

Având în vedere starea avansată de eroziune a sitului, cercetarea din acest an a fost oportună. Date fiind aceste controverse, precum și faptul că Sp III nu a fost finalizată din cauza condițiilor meteo nefavorabile, necesitatea încă a unui sezon de săpătură se impune.

Obiectivele cercetărilor viitoare: continuarea săpăturilor arheologice în cadrul sitului de la Vințu de Jos este necesară din mai multe motive. În primul rând soluționarea controverselor legate de materialele arheologice de epoca dacică și romană descoperite în același context se poate face doar prin săparea mai

multor locuințe semiîngropate. Acest obiectiv este de importanță majoră, pentru că dacă situația se confirmă și în alte astfel de bordeie, va fi clar că autohtonii au locuit în vecinătatea vilei, lucrând pe domeniul acesteia, iar datarea ceramicii dacice de acel tip, strict în sec. I a.Chr. va trebui revizuită. În al doilea rând se impune finalizarea săpăturilor din Sp III pentru a avea imaginea de ansamblu a vilei romane, care pare să mai fi avut un corp la NV de clădirea rectangulară.

Informații suplimentare online

[Raportul 3548 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
